

HANDES AMSORYA

ZEITSCHRIFT FÜR ARMENISCHE PHILOLOGIE

ՀԱՆԴԵՍ ԱՄՍՕՐԵԱՅ

ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱԹԵՐԹ

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Մխիթարեան միաբանութեան Վիեննա հաստատուելու 200-ամեակը	1
ՀՐԱՆՈՅՇ ՅԱԿՈԲԵԱՆ՝ Գիտաժողովի բացման խօսք	9
Հ. ՊՕՂՈՍ ԳՈՃԱՆԵԱՆ՝ Վիեննական մխիթարեան միաբանութիւն (Պատմական ակնարկ) ..	21
Հ. ՄԵՍՐՈՊ ԹՈՓԱԼԵԱՆ՝ Հայագիտութեան հանճարեղ տիտանը՝ Հ. Յակովբոս Տաշեան ...	29
Հ. ՍԵՐՈԲ ԶԱՄՈՒՐԼԵԱՆ՝ Վիեննայի Մխիթարեան դպրոցներու առաքելութիւնը	41
ՏԻԳՐԱՆ ՍԻՐՈՒՆԵԱՆ՝ Լեզուաբանական հարցերը «Հանդէս ամսօրեայում»	49
ՍՏԵԼԼԱ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ՝ Մխիթարեան Միաբանութեան դերը Հայ միջնադարեան բժշկագիտութեան սկզբնաղբման եւ զարգացման գործում	65
ԳԱՅԻԱՆԷՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ՝ Մխիթար Սեբաստացին՝ երաժիշտ եւ երգահան	75
ՄՈՒՐԱԴ ՀԱՄԲԱԹԵԱՆ՝ Հայ միջնադարեան ճարտարապետութեան հիմնահարցերը... ..	83
ՏԱԹԵՒ ԵՊՍ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ՝ Տրանսիլուանիայի հայութեան պատմութեան արտացոլումը... ..	99
ՓԻՐՈՒԶԱ ՄՆԱՅԱԿԱՆԵԱՆ՝ Վիեննայի Մխիթարեանները եւ Լեհահայք	129
ՄՈՀԱՄՄԱԴ ՄԱԼԷՔ ՄՈՀԱՄՄԱԴԻ՝ Նորայր Բիւզանդացու «Բառագիրք ստորին հայերէնի» գործում պարսկերէն, արաբերէն եւ թուրքերէն փոխառեալ բառեր	155
ԱԼԵՔՍԱՆ ՅԱԿՈԲԵԱՆ՝ Բուռն Աղուանքի եւ Հայոց արեւելից կողմանց թագաւորութիւնները Թ.-Ժ. դարերում	189
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԽՈՐԻԿԵԱՆ՝ Նոտարտա եւ Շիրական երկրների տեղադրութեան շուրջ	261
ԱՇՈՏ ՄԱՆՈՒԶԱՐԵԱՆ՝ Պաշտօնական ծագումն ու բարձրացումը	289
ԿԱՐԻՆԷ ՈՍԿԱՆԵԱՆ՝ Հայոց բանակի թուաքանակը Բաղրատունեաց շրջանում	307
ԱՇՈՏ ՀԱՅՐՈՒՆԻ՝ Հայկական խնդիրը Հայ-Գերմանական եւ Գերմանա-թուրքական յարաբերութիւնների համատեքստում. 1918 թ. աշուն	325
ԱՐՏԱԿ ՄԱՂԱԼԵԱՆ՝ Միրզա Ագիգեօղլու-Բէկի «Ղարաբաղ-Նամէ» աշխատութիւնը... ..	375
ԿԱՐԷՆ ՄԱԹԵՒՈՍԵԱՆ՝ Իլու «Քառասուն խորան Ս. Աստուածածին»	409
Եկեղեցու կառուցման մասին	419
ՊԱՐՈՅՐ ՄՈՒՐԱԴԵԱՆ՝ Պոլսահայ վիճական տարեգիրը... ..	461
ARPYAR SAHAKYAN. The Armenian Inscriptions of Cetatea-Albă	503
ՏԻՐԱՆ ՄԱՐՈՒԹԵԱՆ՝ Կրկին Սեն-Շապէլի հարթաքանդակների մասին	529
ԱՆԱՀԻՏ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ՝ Պապի արարողութեան ժողովրդական ու եկեղեցական տարրերի միախառնումը ձեռագիր մաշտոցներում	551
ԱՐՄԱԻԵՆԻ ՄԻՐՕՂԼՈՒ՝ Կ. Պոլսոյ Սանասարեան խանը	561
ՆԱԶԵՆԻ ՂԱՐԻԲԵԱՆ՝ «Եկեղեցի» եզրի հոլովոյթը զաղափարից դէպի շինութիւն	581
† ՊԱՐՈՅՐ ՄԱՄԲՐԷԻ ՄՈՒՐԱԴԵԱՆ	581

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԳԱԼՈՒՍՏ ԿԻԼԴԵՆԿԵԱՆ ՀԻՄՆԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ՆՊԱՍՏՈՎ

THIS PUBLICATION HAS BEEN SUBSIDED BY
THE CALOUSTE GULBENKIAN FOUNDATION

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶԱՏՈՒՆ

ՎԻԵՆՆԱ - ԵՐԵՒԱՆ, 2011

Herausgeber, Eigentümer und Verleger:

Mechitharisten-Congregation, 1070 Wien, Mechitaristengasse 4

Redaktion: P. Paul Kodjanian. Für den Inhalt verantwortlich: P. Elia Kilaghbian.

Alle 1070 Wien, Mechitaristengasse 4

«ՀԱՆԴԵՍ ԱՄՍՕՐԵԱՅ»

ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱԹԵՐԹԻ

ՃԻՁ. ՏԱՐԻ - 2012

Կը խմբագրուի եւ կը հրատարակուի
ՄԵԽԻԹԱՐԻՍՏԱՆ ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ Ի ՎԵՆԱՆԱ
Աշխարակցութեամբ ազգային եւ օրար բանասերներու:

Բաժանորդագինն է ամէն երկրի համար՝

75€

Աստրիա + 10% յաւելեալ արժեքի փոքր

"HANDES AMSORYA"

MONATSSCHRIFT FÜR ARMENISCHE PHILOLOGIE

CXXVI. - 2012

Herausgegeben und redigiert von der
MECHITHARISTEN-CONGREGATION IN WIEN

unter Mitwirkung von Armenisten.

Jahresbezugspreis ohne Postzusendung

75€

In Österreich + 10% MwSt.

REDAKTION VON "HANDES AMSORYA"

1070 Wien (Austria), Mechitaristengasse 4

INHALT

200-jähriges Jubiläum der Wiener Mechitharisten	1
HRANUYSCH HAKOBYAN (Ministerin für die Diaspora): Eröffnungsrede	9
P. PAUL KODJANIAN: Die Wiener Mechitharisten-Congregation, historischer Überblick	21
P. MESROP TOPALIAN: Der geniale Riese der armenologie P. Jakobus Taschian	29
P. SEROP TCHAMOURLIAN: Die erzieherische Mission der Wiener Mechitharisten... ..	41
TIGRAN SIRUNYAN: Sprachwissenschaftliche Themen in "Handes Amsorya"	49
STELLA VARDANYAN: Die Rolle der Mechitharisten-Congregation in der armenischen mittelalterlichen Medizinwissenschaft	65
GAYANE MKHITHARYAN: Mechithar von Sebaste Musiker und Komponist	75
MURAD HASRATHYAN: Die mittelalterliche armenische Architektur in "Handes Amsorya"	83
TER TATHEV HAKOBYAN: Der Widerschein der Geschichte der Armenier von Transilvanien	99
PIRUZA MNATZAKANYAN: Die Wiener Mechitharisten und die Armenier in Polen	129
MOHAMMAD MALEK MOHAMMADI: Entlehnte Wörter aus Persisch, Arabisch und Türkisch im "Wörterbuch für Mittelarmerisch" von Norayr Büzantatzi	155
ALEXAN HAKOBYAN: Die Königreiche von Kern-Albanien und Ostgebieten Armeniens... ..	189
HOVHANNES KHORIKYAN: Lokalisierung der Länder Notarta und Schirakan	261
ASCHOT MANUTSCHARYAN: Ursprung und Aufstieg der Pahlavunis	289
KARINE OSKANYAN: Die Größe des armenischen Heeres zur Zeit der Bagratunis.	307
ASCHOT HAYRUNI: Die armenische Frage in Kontext der armenisch-deutschen und deutsch-türkischen Beziehungen (Herbst, 1918)	325
ARTAK MAGHALYAN: Berichte über die Meliken des Berg-Karabagh im "Kharabagh-Name"	375
KAREN MATHEVOSSYAN: Über den Bau der Mutter-Gottes-Kirche der 40 Altäre von Ilu	409
PARUYR MURADYAN: Das epigraphische Jahrbuch der Armenier von Istanbul... ..	419
ARPYAR SAHAKYAN: The Armenian Inscriptions of Cetatea-Albă	461
TIRAN MARUTHYAN: Nochmals über die Reliefs von St.e Chapelle	503
ANAHIT MKHITHARYAN: Folkloristische und kirchliche Elemente der Trauungszeremonie in den Maschtoz Handschriften.	529
ARMAVENI MIROGHLU: Sanassaryan Khan in Istanbul	551
NAZENI GHARIBYAN: Die Entwicklung des Ausdrucks "Kirche" von der Idee zum Bau.	561
† PARUYR MAMBREI MURADYAN	581

ՀԱՆԴԵՍԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ Է ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵԼ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ

«ՀԱՅ ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԹՈՒՆՆԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ»ՈՒՄ (www.digilib.am)

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ՝ «ՀԱՅԱՍՏԱՆ» ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ